

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— "
Pe 3 luni . . . 7.— "
Pe o lună . . . 2.40 "

Pentru România:

Pe un an . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurbaz
Nr. 780.

ROMÂNUL

SEDA OFI
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinji Nr. 1/a

INSECTIUNILE
se primesc la adresa
strazii.
Mulțumite publice și Los
deschis costă șirul 20 ml.
Manuscrisurile nu se
napoiază.

Un document istoric.

Arad, 2 Martie.

Jertfa fără seamăn a Săliștenilor pentru orfelinatul român din Sibiu prezintă semnele distincte ale unui fapt, care marchează prefacerea mult promițătoare a sufletului românesc. Războiul zguduitor, fără pereche în istoria veacurilor trecute, a rupt vălul, ce acoperia acel suflet cu pânza groasă a indolenței și a neînțelegerii pentru rostul salvator al binelui obștesc. Se ivește tot mai deasă licărirea sentimentului de covârșitoare solidarizare a voințelor manifestate *nu prin vorbe, ci prin fapte*, spre dobândirea condițiilor indispensabile existenței distincte naționale, care în cadrele sale singură oferă posibilitatea întreagă a fericirii pământești în raport cu valoarea specifică a oricărui individ. Națiunea română din Ungaria și Ardeal evoluează spre hotărârea fermă de a-și crea prin forțele proprii libertatea validității neîmpiedecate a tuturor energiilor inerente firii sale. Este convins neamul nostru acum, că mînuia mîntuirii noastre numai prin noi înșine se poate săvârși, iar această convingere începe a se traduce în fapte cari foarte curând vor înlătura orice impediment al indolenței legendare și al separatismelor exhalatoare de miasme otrăvitoare pentru binele obștesc.

Stau adânc mișcat în fața semnalului ce s'a dat la Săliște în numele acestei fericite prefaceri a sufletului românesc și cu negrăită bucurie public la vale scrisoarea ce-mi adresează despre acest semnal chemător la viață protopopul Dr. Ioan Lupas, unul dintre cei mai vrednici apostoli ai acelei noi orientări, care întemeiază mărirea viitoare a neamului nostru. Scrisoarea aceasta rămâne *documental* istoric despre începutul prefacerii sufletului a poporului românesc, ea totodată va da nou indemn spre accelerarea acestei prefaceri și va deveni astfel izvor de nouă lumină și progres. Înțelegeți, Români, ce au făcut Săliștenii.

Vasilie Goldiș.

Săliște, în 14/27 Febr. 1916.

Stimate domnule profesor,

Căldura și stăruința nobile, cu care ai îmbrățișat în coloanele ziarului „Românul” cauza orfelinatului din Sibiu, a trezit în su-

fletul poporului nostru din Săliște și satele învecinate o admirabilă pornire creștinească de a contribui din puținul său cu sume peste așteptare de mari la înființarea orfelinatului din Sibiu.

Iți trimit astăzi lista colectei de 30,547 coroane a Săliștenilor rugându-Te, să binevoești a o publica în întregime în numerii viitori ai „Românului”. Aștept rapoartele preoților din celelalte parohii ale protopopiatului Săliște și Ți le voi trimite pe toate spre publicare. Nădăduesc, că din celelalte parohii se va mai aduna încă cel puțin 20,000 coroane, ca astfel protopopiatul Săliștei în schimbul sumei de 50,000 coroane, să-și poată asigura 10 locuri în proiectatul așezământ umanitar, menit a ocroti și crește în duh creștinesc pe orfanii neamului.

Această sumă considerabilă adunată dintr'un singur protopopiat — și încă unul dintre cele mai mici din întreaga metropolia noastră ortodoxă română — va surprinde pe mulți, după cum a surprins în rândul întâiu pe inițiatorii orfelinatului, dintre cari unul îmi scria în sărbătorile Crăciunului, că dacă voi reuși să înduplec pe câțiva parohieni mai cu stare din Săliște să dăruiască 4—500 coroane pentru orfelinat, ar fi mare succes pentru cauză!

Văzând însă, cu ce sume mărunte au contribuit unii oameni de frumțe, binecuvântați de Dumnezeu cu mare prisosință de avere, precum și unele comune fruntașe și unele bănci, cari au oferit sume cu totul bagatele pentru un lucru atât de mare și însemnat, conducătorii poporului din acest ținut în mai multe convorbiri și consultări au dat expresie îngrijorării lor, că în chipul acesta cu a-

nevoie se va aduna milionul de lipsă și în loc de a ne putea mîngăia la toamnă cu un orfelinat mare în Sibiu, ne vom pomeni iarăș cu o desamăgire și cu amărăciunea sufletească, ce încolțește pe urma ei. De aceea din partea comitetelor parohiale și a tuturor fruntașilor s'a inițiat aici o propagandă vie cu scop de a asigura acestei colecte un rezultat, care să poată da avânt mai puternic și colectelor, ce vor urma în celelalte protopopiate ale metropoliei noastre.

Dacă ești și DTa de părere, că vechia maximă: *exempla trahunt* nu și-a pierdut roștul nici pentru zilele noastre, Te rog fă propagandă în „Românul” ca în toate părțile să se dea acestei colecte importanța și atențiunea, ce i se cuvine în proporție cu mărirea scopului creștinesc, pe care-l urmărește.

Știu că chiar în părțile noastre s'au găsit câțiva îndoelnici în gândul și fapta lor, cari au exprimat păreri pesimiste, că colecta nu va reuși din cauza enormelor greutate ale traiului de azi. Altoră iarăș li se părea, că pentru un scop atât de mare ar putea fi de-a-juns o colectă cu discul prin biserici. În sfârșit însă toți preoții, învățătorii și episcopii s'au învoit să ia asupra lor sarcina de a umbra din casă în casă. Căci numai dela acest soi de colectă se pot aștepta rezultate serioase! Umblând din casă în casă, în mai multe locuri oamenii s'au simțit îndemnați să dea cu zeci și sute de coroane mai mult, decât ar pus în disc, ori decât ar fi contribuit, dacă nu i-am fi cercetat personal la casele lor. Am avut și mîngăierea de a vedea, cum aleargă după noi pe stradă femeii văduve și sărace, rugându-ne să nu ocolim casa lor,

Surorilor.

Scumpei mele: Zoitei Pletosu.

Cu pas ușor, cu ochi senini
Te duci la iecare,
Să spu'i o vorbă, să panzezi
O rană 'n sîngerare...

...In sufletul tău cast, profund
Hrănești o bogăție
De care se părea că 'n veci
Ascuns o să rămâie,

Ci eu simțeam că va veni
O zi aleasă 'n care,
Tot aurul ce-l porți ascuns
Va străluci în soare,

Și când privirea ta ce 'n veci
N'a fost de nouri umbrită
Ca raza 'n besna unei nopți
Așa va fi dorită...

Și — uite, ziua a sosit...
Azi mi'i de rani deschise
A celor cari ne-au apărut
Te chiamă 'n spasm de vise...

Tu-l îngrijești cu-acelaș drag
Și milă pe oricare —

Și-ți implinești cu-atâta zel
Înalta ta chemare...

În schimbul vieții tale chiar
Ai da o mîngăiere
La cei ce sufer pentru Noi,
Când Craiu-așa le cere...

De sus, din mohoritul cer
Tu le strecoți o rază...
În suflet le sădești nădejdi,
Ca-un inger slânt, de pază...

Toți te iubesc — dar tu nu știi
C'o inimă svăcnește
Când te apropii și-l panzezi
— Și 'n umbră vestejește...

Căci dac'ai ști cât l'ai rănit,
Cât suferă adese —
Pe ochii tăi senini și-adânci
Un vâl cernit s'ar țese...

Budapesta, 25 Februarie.

Liviu Rebreanu.

Citind ziarele.

(Umor și satiră).

De A. P. Bănuț.

„Vom reveni”!

Ti se întâmplă să citești al'dată în gazeta românească câte-un articol bun, foarte bun chiar și rămâi mulțumit. Mai bine zis ai rămânea, dacă chestiunea s'ar încheia. Autorul n'o mîntuie însă definitiv, ci ne asigură la sfârșitul articolului în plural majestatic: „vom reveni”.

Cum tema sulevată te pasionează, urmărești zi de zi gazeta, să nu scapi prilejul, când va reveni omul. Și-l aștepti cu răbdare creștinească o săptămână, două, o lună... dar nu mai „revine” și — pace! Însfârșit te resignezi: s'o fi îmbolnăvit, ...o fi murit poate, căci omul are și obiceiul nesimțatic de-a muri. Nu e însă nici cazul acesta fatal, fiindcă un prieten al lui iți spune că l'a văzut chiar azi pe corso plimbându-se cu țigara 'n gură. Firește, te bucuri sincer, auzind că trăiește, dar fără să vrei, iți pui iarăș întrebarea: „de ce n'o fi revenit?”...

...De vr'o douăzeci de ani, de când sunt și eu un oarecare cetitor al gazetelor noastre, am întâlnit de sute de ori pe-acest promițător „vom reveni” — el nu s'a împlinit însă decât disparent de rar, fâgăduința. Deduc deci, că printr'o practică de decenii, aceste două cuvinte românești au reușit să-și schim-

Numărul poporal pe 1 an 4 cor.

Prețul unui exemplar 10 fileri.

Numărul poporal pe 1/2 an 2 coroane.

căci pentru ocrotirea orfanilor și ele voesc să contribuie cu cât le iartă puterile.

Ar greși celce ar presupune, că suma de 30.547 cor. a isvorit întreagă din vre-un beșug material deosebit sau din vre-o prisosință mare a contribuitorilor. Abia vor fi 8 sau 10 frunți, cari au contribuit din prisosința lor, încolo mulțimea cea mare a contribuitorilor am dăruit cu toții din puținătatea resurselor noastre materiale, impunându-ne înșine anume privațiuni și renunțând la îndeplinirea unora din cele mai neapărate trebuințe ale traiului zilnic. Dar am contribuit cu dragă inimă, fiindcă am simțit cu toții, că pentru un scop atât de mare trebuie să jertfim oricât de mult, chiar peste puterile noastre!

Colecta s'a început în Săliște în 2 Februarie st. v., la *Intâmpinarea Domnului*. Afând, că în această zi își ține „Reuniunea Economilor” adunarea generală, am participat la această adunare și cu învoirea conducătorilor am făcut propunerea, să contribuie și reuniunea ca corporațiune cu suma de 300 cor., cam 1/10 din întreagă averea ei. Deși conducătorii își exprimaseră teama, că adunarea nu se va învoi să rupă 1/10 din averea societății spre a o dăruia orfelinatului, am avut plăcuta surprindere de a vedea mulțimea țărănilor noștri însuflețiți de această propunere într'atâta, încât cu toții într'un glas au votat 500 cor., nu numai 300, cât propusesem. Începutul a fost deci foarte promițător. Nici una din celelalte societăți și corporațiuni nu se putea lăsa mai prejos. Au votat deci toate câte 500 cor. Iar, „Cassa de păstrare”, care votase la început 1000 cor., a revenit asupra decisiunii dintâi și urmând exemplul comitetului parohial, a urcat suma aceasta la 5000 cor. Banca „Poporul” s'a grăbit a vota aceeaș sumă. Iar între particulari s'a încins o emulație dintre cele mai nobile și mai vrednice de laudă.

La sfârșitul serviciului divin, după predica ce am rostit în cauza orfelinatului, rugând pe cei cu stare mai bună să poftescă la școală, ca să-i scriem în fruntea listelor, cari vor circula prin sat, în timp de 1/2 oră pagina I. a tuturor listelor era îndesată de numele oamenilor vrednici și înțelegători astfel,

incât înainte de a porni cele 4 comisii să colecteze din casă în casă, 19,500 cor. erau subscrise.

Astăzi am încheiat colecta și am publicat în biserică rezultatul ei mulțămind tuturor contribuitorilor prin cuvintele atât de potrivite din Evanghelia zilei: „Adevăr zic vouă, căci ce ați făcut unuia dintr'acești frați mai mici ai mei, mie ați făcut”. Suma finală era de 29,608 cor. 10 fil. Întrebând oamenii din biserică, dacă nu cred, că această sumă ar trebui rotunzită la 30,000 cor., s'a anunțat îndată comerciantul Petru Ioan Comșa oferind lângă 1000 cor. dela început încă 391 cor. 90 fil. pentru nepoata sa Olga Brediceanu. Iar după ce am venit dela biserică, s'au mai anunțat rând pe rând încă vre-o 8—9 femei — mai ales văduve — spunând că vor să mai întregescă și ele... Când vă scriu aceste rânduri, e în cancelarie la mine o văduvă, care a oferit 200 (două sute) coroane, iar altele câte 10—20 cor. și un fost episcop Vasile Popa Topârcean cu 25 coroane. În acest moment, când vreau să închei epistola, care și altcum a luat proporții prea vaste — și te rog să scuzi, că-ți răpesc atâta timp cu cetera ei — colecta din Săliște a atins cifra de 30,299 cor. adică rotund treizeci de mii treisute coroane!! E de prevăzut, că se vor mai anunța încă și alții cu dorința de a întregi...

Să-i aducă Dumnezeu!

Epistola aceasta însă mă grăbesc a o trimite acum dimpreună cu lista. Te rog, să dai în grijă băeților să nu scape vre-un nume, când culegi și tipăresc lista, ca să nu fie supărare între cei ce au contribuit cu atâta însuflețire și dărnice.

Al Diale devotat:

Dr. Ioan Lupăș.

P. S. În ultimul moment a trecut suma peste 30,500 cor. — Idem.

Arad, 2 Martie.

Note politice.

Germani și Francezi.

Cețim în Berliner Tagblatt aceste rânduri cari indică felul de a se privi în Germania situația actuală politică a Franței:

„În fața Verdun-ului soldații francezi cedează poziție după poziție, în urma forței nemăpomenite de asalt și cuprinși de o panică pe care alba fantezia celor din depărtare o poate închipui. Cabinetul Briand a obținut cu orice preț majoritatea absolută, însă nu în urma simpatiei și fidelității de partid, ci în urma sentimentului patriotic de datorie. Diferitele motive te îndreptătesc să spui că acel cabinet, în care au intrat personalitățile cele mai puternice din toate partidele, nu pare a fi tare, și acest guvern constituit din autorități cu vază, în fond are foarte puțină autoritate...”

E cumpărit războiul gazetăresc al celor două popoare mari...

Maghiari și Bulgari.

Contele Iuliu Andrassy scrie în numărul din urmă al publicației Revue de Hongrie aceste rânduri despre comunitatea de interese și viitorul celor două popoare de sânge turanic:

„Eu dau o extremă imparțială prieteniei Bulgarilor, care poate să se transformeze într-o alianță durabilă, căci ea se întemeiază pe bazele solide pe cari le dau velle simpatii mutuale și comunitatea de interese. La noi, la Maghiari, această simpatie este în mare parte impulsivă și se explică în urma originii turanice a celor două popoare. — În primele timpuri ale istoriei noastre, popoarele maghiar și bulgar întreprind raporturi vii și exercitau unul asupra altuia influință considerabilă. Așa că se pare, că ele au fost învecinate în vechea lor patrie, și când noi ne-am așezat în Rusia meridională ne găsim în vecinătatea imperiului bulgar. — Marșalul nostru Széchenyi se plângea amar și explica dificultățile misiunii politice și morale a rasei maghiare în urma împrejurării că, izolată, ea singură numai reprezintă o familie în mijlocul civilizației creștine și europene. Bucuria noastră a fost cu atât mai mare când am descoperit pe frați de rasă în acești Bulgari chemați la un viitor strălucit. Noi îi ținem de Slavi, însă când ei au ajuns la cunoștința individualității lor s'a desvâlit adevărata lor origine care nu este slavă ci turanică și numai în cursul epocelor popoarelor subjugate au produs infuziunea sângelui slav.”

Ceace face simpatia noastră pentru Bulgari astăzi, este tocmai dragostea pentru liber-

be înțelesul primordial, însemnând azi chiar contrariul.

Vă să zică, când vei ceți, o omule, în gazeta românească finalul „vom reveni”, — să știi că până-l lumea, despre chestia numită, pui de om nu va mai spune o vorbă legănată!

Când mor cărturarii români?

— „Dup'o boală grea” — veți răspunde.

Nu întreb de cauză, ci de vremea 'n care mor. — Pe timpuri de epidemie mor, firește, mai mulți ca de obicei. În genere însă — o să ziceți — cărturarii români mor ca toți intelectualii germani, francezi sau englezi, dimineața, la amiază, seara, noaptea... în sfârșit când le vine ceasul”.

Imi pare rău să vă contrazic, dar nu-i așa! Toți intelectualii români mor la o oră anumită. Vă pare imposibil și totuși — vă produc dovada.

Răsfoiți gazetele noastre și cețiți:

„La încheierea ziarului nostru primim știrea telegrafică, că matroana română X a adormit în Domnul, dându-și nobilul său suflet în mâinile creatorului”...

Sau: „...când să punem ziarul sub tipar, ne vine dureroasa veste, că venerabilul fruntaș al vieții noastre publice Dr. J. a închis pe veci ochii săi pururea vigilenți asupra sorții neamului”...

Apoi: „...în momentul când punem ultima pagină a gazetei sub teasc, ne-a isbit ca un trăznet din senin știrea extrem de tristă, că talentatul scriitor și poet Z., ajuns la ultima treaptă a mizeriei s'a sburătorit un glonte în creierul, ce-a îmbogățit literatură românească cu atâtea pagini nemuritoare”...

În sfârșit: „...în clipa când încheiam ziarul nostru, am primit lugubra încunoștințare telefonică, că iubitul nostru coleg de redacție N., unul din cei vechi ziaristi români, s'a stâns ca o lumânare în ospiciul din localitate, mistuit până la os de cruda boală ce nu iartă, paralizia...”

Concluzia: intelectualul român moare, fără excepție, „la încheierea ziarului”.

Războiul european și — chelia lui Lulu.

Lulu: Așa-i, că omul e un microcosm?

Eu: Adevăr vechiu, Lulule!

Lulu: Deci, cum se oglindește lumea 'n picurul de apă, așa se văd în microcosmul omenesc, în mic, fenomenele engrosiste ale naturii.

Eu: Deasemenea antică comparație, amicul meu.

Lulu: Noutatea vine-acuma: Intocmai cum se resfrânge universul în strop, așa se vede, în miniatură, întreg războiul european pe harta... capului meu.

Eu: ?

Lulu: Să vezi! Încă dela începutul războiului, s'a iscat un conflict de moarte între fruntea și restul părului meu — încăierare ce trebuie să devie fatală pentru unul din combatanți.

Logica faptelor imi spune mereu, că puterile centrale înving. Fruntea mea, vecină nemijlocită cu „centrul judecării”, a devenit germanofilă încarnată, lărgindu-se 'ntr'una, întocmai ca teritoriul ocupat de puterile centrale.

În baza latinității proprietarului său, părul meu are incorigibilă simpatie pentru Franța și însușin-

du-și obiceiul armatelor antantei, se retrage rapid spre... ceafă. Și cu toate că-l întăresc (mai strajnic decât Sarrail Salonicul) cu alcool, petrol, brintină — prevăz, că fruntea biruitoare îl va împinge neconștient, până când în sfârșit îl va arunca în marea lucie a... cheliei.

Câți oameni „mari” au Români din Ardeal?

În viață, foarte puțini, dar cu atât mai mulți „răposai”.

Până când trăiește, Românul e modest. Numai rareori auzi vorbindu-se despre el: când se însoară, când își botează moștenitorul, când își ține discursul la adunarea generală, făcându-se membru fondator, în sfârșit când cade la alegerea de deputat, suprema onoare ce-l poate ajunge pe ardeleanul mirean.

Încolo, Românul trăiește în pace absolută și în bunăstare relativă, lumea crezându-l mediocre. Din adâncurile acestei mediocrități îl smulge însă dintr'odată moartea, înălțându-l cu un gest victorios oblu pe treapta măririi, ce-i competea, de iure, încă din ziua nașterii.

Deci cum a închis cărturarul ardelean ochii, iai gazeta și citești: „A repauzat marele nostru cutare...” și prieteni și dușmani se grăbesc deopotrivă să-l îngrămădească cu toate calitățile avute și neavute, încât bietul creștin are neuitate neplăceri la trecerea râului Styx.

Cum îl vede luntrașul Caron, îl și ia în primire:

— Ce vrei răposatul, cu cinci geamantane?

— Să mi le treci pe celălalt tărâm.

— Auleo... sunt grele ca fierul! Ce-ai în ele?

tate și atașarea față de individualitatea națională, cari sunt trăsăturile comune ale celor două clase înrudite. Noi ceștiașii, Maghiarii, am experiat că conservarea acestei naționalități, este în ochii noștri înfin mai prețioasă decât binele material, bogăția și toate binefacerile păcii. Am îndurat răul, suferințele multe în urma rezoluției noastre de a nu ne lăsa absorbiți de alte națiuni mai puternice și, de a sacrifica toate interesele noastre voinței de a rămânea Unguri și de a figura ca Unguri în Istorie. Aceas perseverență de sentiment, aceeaș dragoste de libertate se găsea la Bulgari..."

Frumoase cuvinte ale contelui Iuliu Andrássy. Nu pot fi mai nobile râvniri decât cele cari tind la o atașare strânsă la individualitatea națională, la întărirea ei, și nu poate fi mai nobil sentiment decât dragostea față de libertate.

Aceleași râvniri și acelaș sentiment sfânt, prin cari se fortifică și viată individualitatea noastră națională, să ni se dea voie ca să le avem în sufletul nostru și să le dăm expresiune în toate domeniile noastre publice, căci nici noi nu vrem să fim absorbiți în masa altor nații...

Popoarele Ungariei.

În acelaș număr din Revue de Hongrie, Fr. du Bois vorbează despre principiul național, care mai degrabă, spune acest autor este respectat de puterile centrale decât de Ententa, cea veșnic cu planuri ipocrite și amăgitoare... Să vedem de pildă ce aplicare se face principiului național în Ungaria.

Despre Italieni, Fr. du Bois spune:

„Fidelitatea Dalmatinilor de limbă italiană, zicea Il Dalmato, este tradițională. Noi am moștenit-o dela părinții noștri și dăm o nouă dovadă atestând încă odată loialismul nostru față de împăratul Francisc Iosif și atașarea noastră instituțiilor monarchiei austro-ungare”. Deputații italieni au spus-o doar că ei nu vreau să știe de o acțiune de desrobire a Italienilor din Tirol și că ei vreau să rămână în cadrele monarchiei Habsburgilor...”

Despre Croați:

„Pressa lor n'a încetat să dea dovadă de fidelitatea lor în timpuri de încercare pentru casa Habsburgilor. Soldații lor dovediră o rară bravură pe câmpurile de luptă. Un organ croat declară că „noi vrem să rămânem în această monarchie pentru că noi avem cele mai bune garanții ale existenței noastre și ale dezvoltării noastre economice...”

— Laude.

— Mă tu-i fi „inteligentă” din Ardeal?

— De-acolo.

— Mai domoliți-vă la hantătar... nu-mi veniți încercați cu atâtea merite, că-mi răsturnați careva luntrea și mă lăsați sărac, zău așa!... Urcă-te acum în barcă!... ce-mi stai gură-cască?... că nu te am numa pe tine... și țin-te la mijloc, cu „cufările”, gloriosule!

Cu un cuvânt, afară de plugarii și meșteșugarii noștri, cari murind, rămân în amintirea noastră exclusiv „oameni de omenie” — restul Românilor din Ardeal sunt, după moartea lor, mari.

Dorința mea o să pară ciudată și totuș, fiind și eu Român „inteligent”, abia aștept să... mor. Să mă văz și eu odată mare!

Oare în ce lumină așa trebui prezentat, ca să pot dobândi relieful corespunzător? Să facem o încercare:

„...Marele Bănuț...”

Hm!... e comic. Nu merge! Mă omoară diminutivul numelui. Cine a mai văzut bănuț... mare?

„...Marele nostru scriitor...”

Cam greu! Aș înțelege, să fi scris cât Agârbiceanu, dar cu volumașul meu?... Nu merge nici asta!

„...Aha, am găsit-o! „Marele umorist”.

Vezi așa să-mi zică la predică: „marele umorist din Ardeal, care de câteori n'avea para frântă, s'apuca și seria comedii, iar noi ne distram. Așa a fost, jalnicii ascultători, marele răposat în toată viața lui, adevăratul reprezentant al poporului: comoră nesecată de săracie și veselie...” Cam așa... în sfârșit va ști el popa Naie cum s'o aducă din „contempt”, să-mi fie haznă macar după moarte, uitând cu desăvârșire „fondul pentru creșterea”... nenorocirei mele.

Despre Români:

„Cum s'au manifestat Românii Transilvaniei? Supuși loiali ai regelui Francisc Iosif. La începutul ostilităților, în ținuturile locuite de ei au avut loc manifestări entusiaste cari au avut ca efect cimentarea legăturii lor cu Ungurii... Toți aceia cari au vizitat spităleurile în cari zăceau răniți români, au rămas emoționați de ținuta admirabilă a acestor eroi...”

De câte ori am spus-o: popoarele monarchiei sunt credincioase, jertfesc totul, nu tind în afară, dar pretind cu toată ardoarea sufletului lor să aibă garanțiile existenței naționale.

Industria românească în folosul orfelinatului din Sibiu.

Odăjdile bisericesti în stil național.

Crăciunel, 29 Februarie.

Am citit articolul domnului Al. S. Iorga, publicat în Nrul 32 al „Românului”, ca răspuns la articolul dsoarei Tomuța Ciprian din Nrul 23 al ziarului, și cugetând asupra celor propuse de d. Iorga, în ce privește alegerea lucrurilor de mână, ce le-ar putea confecționa doamnele și dsoarele române în favorul „Orfelinatului”, cred că numărul acelor lucruri produse de mâna femeii române, s'ar putea înmulți cu încă unul, care ar mări în mod considerabil venitul orfelinatului românesc.

Fiind vorba de lucruri de mână ce s'ar pune în vânzare pentru publicul românesc, e știut că bisericile noastre au lipsă în multe locuri de odăjdii bisericesti, pe cari comunei noastre le cumpără cu bani scumpi dela negustorii firmelor străine, adeseori evrei. Nu trece an, în care să nu se cumpere zeci și poate sute de astfel de haine bisericesti, prelucrate mai toate din mătăsuri slabe de puțină valoare, pentru cari bisericile noastre, în lipsa unei industrii naționale românești, dau bani scumpi străinilor.

Pentru ce nu s'ar putea introduce industria noastră națională și în bisericile noastre românești? Doamnele și dsoarele române, între alte lucruri de mână, — ar face un mare serviciu cauzei ce ne preocupă, dacă ar prelucra și odăjdii bisericesti înfrumusețate cu cusături cu motive naționale, cari punându-se în vânzare pentru bisericile noastre, ar aduce orfelinatului un însemnat venit bănesc.

E cunoscută religiozitatea femeilor noastre dela sate, ales în aceste timpuri grele de războiu, jertfesc bucuroși pentru biserica lor, pretutindenea se observă o emulare în aducerea de jertfe pe altarul Domnului, eu sunt deci de credință că nenumărate comune bisericesti s'ar angaja a-și procura pentru bisericile lor câte un rând de odăjdii, știind că acestea sunt lucrate de mâna femeii române, în stil național românesc, și pentru un scop atât de ideal: susținerea orfelinatului nostru. Femeile noastre dela sate, și deastădată ar sări în ajutorul bisericilor lor cu colecte benevole, procurând ele însele vestimentele bisericesti, știind că filerul lor va hrăni pe fii și nepoții lor orfani. Am introduce în bisericile noastre cu acest prilej, industria noastră casnică-națională de o parte, iar de alta, am angaja și poporul dela sate la o jertfă benevolă mai mare pentru orfelinatul său.

Ținând cont de numărul mare al bisericilor românești, s'ar putea prelucra sute de rânduri de haine bisericesti. „Uniunea” femeilor, având și opinia fruntașilor noștri bisericesti, ar ști alege materia potrivită simplă și trainică pentru prelucrarea lor. Prin

intervenția Venerabilelor noastre consistorii, lucrând acestea mână în mână cu preoțimea dela sate, toate odăjdiiile s'ar putea vinde direct comunelor bisericesti, fără a mai fi expuse în Târgul Orfelinatului, intrând prețul lor de drept la casele centrale consistoriale.

Tot prin Venerabilele noastre consistoare s'ar putea primi angajamentele comunelor noastre bisericesti, pentru a se cunoaște numărul odăjdiiilor ce ar fi să se prelucere, dându-se bisericilor de tot sărace favorul de a plăti prețul lor în rate.

Tot pentru bisericile noastre se pot confecționa și anumite acoperitoare mai mici, ce se așează pe tetrapoade, mesele de închinat a bărbaților și femeilor, cari le cumpără bucuroși ca daruri pentru biserică, mai ales femeile noastre dela sate.

Credința mea e că nu trebuie să trecem cu vederea câștigul ce l'am putea realiza și dela poporul nostru prin mijlocirea bisericilor noastre, pe cari le-am împodobi cu lucruri de artă națională, atât de iubită de popor, și lucrând în acelaș timp la realizarea unui scop mare: susținerea cu orice preț a orfelinatului românesc.

Depinde de bunăvoința doamnelor și dsoarelor române, întrucât s'ar putea angaja să prelucere și hainele bisericesti de cari se va simți trebuință.

Domnul Iorga, revenind asupra chestiei, ca unul competent ce e rugat a-și spune părerea.

I. Moldovan, preot

Ofensiva germană în Franța.

Arad, 2 Martie.

Lupta la Verdun.

Din linia de foc a Verdunului, corespondentul lui „Berliner Tageblatt” comunică cu datul de 27 Februarie știrile următoare despre luptele de acolo:

— Este o pagină nouă a istoriei privește evenimentelor ce mi se desfășoară. Este tabloul în proporție mărită a bătăliei dela Sedan. Nu pot asista decât la un fragment al acestei lupte ce se dă, care însă este enorm în întinderea ei. O mare de noroi din zăpada ce se topește. Sperăm în zile uscate cari au să vie. Am vorbit cu trupe cari au luat cu asalt vârful dominant 344. După groaznicele permanente focuri ale artileriei noastre acest vârf a fost asaltat de soldații noștri, dar în acelaș timp, obuzierele de flanc au vărsat ploaia de gloanțe, granate și șrapnele spre teritoriul din față, pe care cu un eroism neînchipuit, soldații noștri l'au străbătut și au reușit să ajungă înălțimea. Acum a urmat însă extremul dificultății. Acest vârf de mare importanță a fost acoperit de neîncetatele focuri vehemente franceze astfel încât ai noștri au fost necesități să reziste în torantul canonadelor două zile întregi, izolați ca pe o insulă. Nici vorbă nu putea fi de transportul alimentației pentru ei, cu toate acestea bravii soldați au rezistat și respins vehemente atacuri până când am reușit cucerirea definitivă a acestei întări.

Comunicatul oficial francez dat la 29 Februarie după amiazi la 3 ore este următorul: Spre nord dela Verdun, canonadele continuă cu vehemență. La ost dela Meusa, în împrejurimea satului Douaumont, peste noapte Germanii au dat mai multe atacuri violente. S'au dat și lupte piept la piept. Atacurile au fost respinse de către trupele noastre. În Woivre, după puternice preparative artileristice, Germanii au reușit să ocupe satul Manheulles. Printr'un contraatac dat imediat am reușit să recupărăm partea vestică a acestui sat care este nă-

pădit de împuşcăturile noastre. În Lorena mici coloane inamice au intrat într'un tranşeu din care nu peste mult timp i-am isgonit. Din restul frontului nu este nimic de comunicat.

„Figaro” anunță: Primul ministru Briand a declarat ieri în culoarul camerei că situația militară este mulțumitoare. Soldații luptă cu mare însuflețire și sunt la dispoziție rezerve considerabile cari să reziste și celor mai vehemente atacuri. Informațiile ziarelor afirmă că contra ofensivă franceză a început la 26 Februarie și a urmat cu succes. De atunci încoace, Germanii n'au ocupat nici un petec de loc.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 1 Martie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe toate fronturile situația este neschimbată.

Berlin, 1 Martie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: În mai multe puncte a liniei de război, activitatea artileriei, îndeosebi la dușman a fost foarte violentă. De sigur cu scopul să ne zăpăcească. În ținutul Iser, în Champagne și între Meusa și Mosel dușmanul și-a dat toată silința să ne cauzeze mari pagube. Nu și-a ajuns scopul. În lupte aeriene la Menil am învins un biplan englez, echipa am capturat-o. Două biplane franceze au fost nimicite de tunurile noastre de apărare. Unul dintre ele la Vesaponin spre nord-vest dela Soisson. Personalul a fost făcut prizonier. Al doilea l-am capturat la sudvest dela Soisson. Personalul a murit. Un aparat al nostru sub conducerea locotenentului în rezervă Kuehl și observatorului locotenent Haber, prin aruncarea bombelor a forțat un tren militar de transport de pe linia Besauzon-Jussey să oprească luând cu succes lupta cu trupele acestui tren prin ajutorul mitralierei ce le era la dispoziție.

Pe frontul oriental și din Balcan: Evenimente de importanță nu sunt.

Evenimente marine. — Berlin, 1 Martie. — Se comunică dela cartierul general marin:

Submarinele noastre înarmate cu câte patru tunuri au scufundat la Le-Havre două crucişetore de ajutor franceze și la gura Tamisei un vapor englez de observare înarmat. În Mediterană, după cum anunță comunicatul oficial din Paris, a fost scufundat crucişătorul francez Le Provence care era în drum spre Salonic cu o trupă de 1800 soldați. Svonurile afirmă că n'au fost salvați decât 696 oameni. Vasul de război francez scufundat la 8 Februarie la malul mării siriene, după anunțul unui submarin reîntors, n'a fost vaporul Souffren ci crucişătorul cuirasat Amiral Charner.

PENTRU „ALBUMUL DECORAȚIILOR ROMÂNI”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitezilor noastre și informații necesare (locul cașterii, regimentul și faptele răsplătite cu medalia respectivă).

† Regina Elisabeta a României.

1843—1916.

Arad, 2 Martie.

Cu inima îndoliată, cu sufletul învăluit de jale vestim moartea celei dintâi mari regine a Țării Românești. O știre mai lugubră nu ne putea ajunge în zilele acestea de jale, decât trecerea din viață a reginei Elisabeta. Ne vine știrea ca o solie tristă, umplându-ne inimile de cea mai adânc simțită durere. Tre-cuse abia un an de când vestisem moartea marelui Vodă Carol — și iată în curând îi urmă nobila, credincioasa soție, și tovarășe de viață și muncă.

Se duce Domnițoarea țării de care se le-gase cu dragoste o țară și un popor și în isto-ria cărei pagini falnice vor cuprinde activi-tatea reginei care s'a dus dintre cei ce-o îm-presurau cu gânduri de nădejdi și mângâieri.

Zecimile de ani trăite alături de regele-soț, au fost un șir nesfârșit de manifestații ale interesului purtat pentru țara care a nu-mit'o Doamnă. Activitatea ei spornică, care și-a adus roadele pentru întreg viitorul țării, este legată pentru totdeauna de numele reginei care a fost Carmen Sylva.

Suflet de mare poetă, născută artistă dintr'un neam de domni stăpâni pe atribuții frumoase câștigate pe terenele creațiilor nă-scute din minți geniale, și-a urmat viața ei bogată în poezia și arta și gesturile umane date din belșug inimii ei de nobilă femeie și mare regină. Iubirea, cea mai glăsuitoare și puternică conducătoare a tuturor faptelor, tot de iubire s'a lăsat condusă în apro-pierea ei și strânsa legătură către neamul pri-mitor și mândru care o slăvea cu cea mai cu-rată dragoste și supunere.

Astăzi un neam întreg o plânge. O plâng cu adânc îniristatul suflet care se învălue în zăbranca negru la pierderea celei ce a fost mama supușilor ei și ani de-arândul raza de mângâiere. Rămân atâtea mărturii a menirii ei îndeplinită cu glorie, încât cărarea de lu-mină tăiată de regina Elisabeta rămâne o fă-clie de veghe în viitorul neamului românesc. În aureolă strălucită este încadrată munca să-vârșită de cea care a fost Doamna Țării și care se duce pentru vecie. În această muncă va auri de aci înainte și cu mai multă podoa-bă sămânța presărată.

Se duse lângă acela pe care l'a jeluț cu sufletul zdrobit și lângă care și-a găsit liniș-tea, mângâierea și alinarea anului de vădu-vie. Retrasă în apropierea mănăstirii care cuprindea corpul Augustului său soț, nu mai trăia doar decât cu dorul să-i urmeze A-celui pe care îl revede prea de vreme.

Ne închinăm cu durerea noastră adânc simțită de frați, în fața mormântului slăvitei regine și păstrăm memoriei Carmen Sylvei adâncile noastre sentimente de jale și eternă durere.

Date biografice.

Elisabeta, regina României, s'a născut în 29 Decembrie n. 1843 în castelul dela Neu-wied lângă Rin. Tatăl său a fost principele Hermann de Wied, un filosof de seamă, care a scris mai multe opuri de conținut metafisic, mamă-sa

Maria princesă de Nassau, o femeie de înaltă cultură și de o rară energie.

Prințesa Elisabeta a fost crescută cu cea mai mare îngrijire, petrecând partea mai mare a copilăriei sale în castelul Monrepos, nu departe de Neu-wied, care fusese ridicat la marginea unei vaste păduri seculare. Prințesa Elisabeta a avut doi frați, pe Wilhelm și pe Oton. Acesta din urmă venise pe lume în 22 Noem-vrie 1850 cu un defect de conformație, care îl destina unei morți premature. Viața lui întreagă a fost adevărat martiriu de care a scă-pat numai prin moarte în primăvara anului 1864. Prințesa mamă Maria, după nașterea fiu-lui său Oton, a fost adesea greu bolnavă, iară principele Hermann în cea mai frumoasă vârstă a bărbăției fusese și el atăcat de o boală, care nu iartă. Între asemenea împrejurări copilăria prințesei Elisabeta a fost una dintre cele mai triste.

Cu toate acestea însă creșterea tinerei prin-țese n'a suferit nici o scădere. „Mica zână” la doisprezece ani vorbia și scria perfect limba engleză și cea franceză, cunoștea din literatu-rile acestor două țări toate operele ce se pot pune în mâinile tinerimei și, deoarece avea pentru muzică aceleași dispozițiuni, ca și pen-tru litere, cânta la pian, pe care îl începuse la 5 ani. Mai târziu însuși prințul Hermann începu s'o instruiască în filosofie și astiel Carmen Sylva, la o etate încă fragedă, cunoscuse cu amă-nunțime sistemele lui Kant, Fichte și Schlegel, iară mamă-sa Maria conduse instrucțiunea religioasă a fiicei sale, complectată în urmă prin preotul protestant Harder. Tot prințesa Maria sădi în inima copilei sale acea iubire de adevăr, care deslușește multe fapte din viața Carmen Sylvei. Educațiunea tinerei prințese a fost mai pe urmă complectată prin instructorul ei, savantul profesor Sauerwein, sub conducere-a căruia tinera prințesă învăță desăvârșit și limba latină și cea elină, cetind în original pe Ovidiu, Horațiu și Cicerone. Mai târziu Car-men Sylva și-a însușit și limbile italiană, sve-deză, rusească, apoi limba română. Nu fură negli-jate însă nici științele exacte și tinera prin-țesă se dedase cu multă râvnă la studiul alge-brei, geometriei și cel al fizicii.

Încă în anul 1857 prințesa Elisabeta în societatea părinților ei făcu o călătorie la Mi-lan, apoi la Venetia iară în 1861 ea petrecu mai multe săptămâni la curtea din Berlin. În societatea mătușei sale, a marei ducese Elena Pavlovna, prințesa Elisabeta făcu în 1863 o călătorie prin Elveția, apoi însoți pe mătușa sa la Petersburg, unde își luă reședința în pa-latul Michael. Toată familia imperială rusească îi făcu primirea cea mai simpatică. Aici a a-juns-o știrea, că iubitul ei tată încetase din vie-ță în 5 Martie 1864. Reîntoarsă acasă la Neu-wied prințesa petrecu câțiva ani liniștiți în so-cietatea iubitei sale mame, făcu mai multe că-lătorii prin orașele Germaniei, iară în 1868 face o vizită la curtea regală a Svediei. Reîntoarsă în Germania ea petrecu mai multe săptămâni în Heidelberg, unde cunoscuse pe cei mai iluștri savanți de pe aceea vreme: Bluntschli, Helm-holz, Kirchof, Gervinus, apoi pe marele violonist loachim.

Anul viitor 1869 era să se hotărăscă însă definitiv soarta prințesei Elisabeta. În 16 Oc-tombrie din acel an ea se logodi cu prințul Car-rol de Hohenzolern Sigmaringen, tinărul Domn al Țării Românești. Logodna, căsătoria, dru-mul spre București, primirea entuziastă a tine-rei părechi în capitala Țării, cetitorii noștri le cunosc din Memoriile Regelui Carol, publicate în „Românul”, 1913, iară faptele ei ca prințesă, apoi ca regină a României, precum și activi-tatea umanitară și gloria ei literară, le cunosc toți Români.

România își sporește armata.

Lupta între Unioniști și aderenții dlor Carp și Marghiloman. — Transportul cerealelor cumpărate de puterile centrale. — Armata română dispune de 120 regimente de infanterie. — Liga culturală și înrolarea refugiaților.

Arad, 2 Martie.

O telegramă din București anunță, că fostul ministru d. N. Xenopol a declarat că între Unioniști, cari cer războiu împotriva Austro-Ungariei și aderenții dnlor Carp și Marghiloman, cari sunt filogermani, s'a început o luptă înverșunată. Deși Germanii fac mare propagandă, partidele unioniste câștigă totuși tot mai mult teren. Primul ministru d. Brătianu caută să se mențină rezervat între aceste două curente. Unele aparțin, ca de pildă marile cumpărări de cereale ale Angliei i-au făcut pe Germani atenți și au cerut dela guvernul din București lămuriri în chestia neutralității României.

Din cercurile bineinformate din București se dă informația că pentru ușorarea transportului cerealelor cumpărate de puterile centrale în România între direcțiunea căilor ferate române și ungare s'a ajuns la un acord ca dela 1 Martie vagoanele românești încărcate cu cereale să poată trece granița pentru a fi descărcate în cea mai apropiată stațiune ungară.

Ziarele guvernamentale scriu că contractul privitor la cele 100.000 vagoane de cereale vândute puterilor centrale va fi semnat în zilele cele mai apropiate. Guvernorul băncii naționale a României d. Bibicescu va stabili în zilele aceste condițiile de plătire.

Ziarele din București anunță că în scurt timp vor fi organizate cele 40 regimente noi românești, cari s'au înființat de curând. Împreună cu aceste armate românești va dispune de 120 regimente de infanterie complet echipate și instruite.

Baseler Anzeiger scrie că forța maximă a armatei române, împreună cu contingentul care stă sub asanare, se urcă la 750.000 oameni.

Liga culturală publică o recenziune despre situația militară a Românilor, cari nu sunt cetățeni ai României și cari petrec în România ca refugiați din țările străine. Liga cere ca situația acestor Români să fie revizuită, deoarece nu au renunțat la cetățenia lor străină, iar dacă nu se vor supune obligamentului militar în România să fie tratați ca orice alt străin. Aceia însă cari renunță la scutul țărilor străine și-au făcut serviciul militar acolo sau au fost neapți pentru serviciu, sunt obligați a dovedi aceasta, pentru ca să poată fi împărțiți la trupele de rezervă. Obligații la serviciu militar, cari n'au servit încă, vor primi instrucție, pentru ca să fie gata pentru cazul de mobilizare, deoarece se poate lua cu siguranță că toți aceștia se vor anunța de bună voie, când va porni în războiu armata română. Despre aceia cari n'au legitimații, au să se câștige informații. În sfârșit liga îi provoacă pe toți refugiații să se înroleze în armata română.

IN ATENȚIUNEA INSTITUTELOR DE CREDIT ȘI ECONOMII. Din cauză că numărul personalului nostru tehnic — în urma înrolării la armată — s'a redus în mod foarte simțitor, rugăm Institutele de credit și economii să binevoiască a trimite bilanțurile lor spre publicare în ziar cu cel puțin 4—5 zile înainte de termen, deoarece îndată după primirea lor nu le vom putea publica.

Pentru tipărirea rapoartelor anuale asemenea se cere un timp de cel puțin 16 zile.

— Tipografia „Concordia” societate pe acții.

Pentru orfelinatul românesc din Sibiu.

Arad, 2 Martie.

La Românu au mai intrat următoarele contribuiri:

1. **Colecta parohului gr. cat. Ioan Pocol din Buzașu și filia Ciumeni pentru orfelinatul din Sibiu:**

Din Buzașu:

Ioan Pocol, paroh gr.-cat., 30 cor., Carolina Pocol 20 cor., Alexandru Pap, arendator 10 cor., Todor Papp 5 cor., Anica Butuză 18 cor., Nicolae Drăgan, docent 4 cor., Vasile Frâncu 4 cor., Dumitru Papp 3 cor., Rozalia Susă, Dumitru Butuză, Simion Mureșan, Ileana Popp, Onuc Sujan, Marie Susă, Tanasie Mureșan, Petru Precup, Sandru Pene, Stefan Pene, Iosif Pene I. Ioan, Marie Susă a mare., Marie Mureșan, Viorica Susă, Susa Ioan, Sofia Susă, Viorica Susă, Magdalena Pocol, George Susă, Nicolae Susă, Ruja Pap, Alexandru Buhatiel, câte 2 cor., Maria Butuză, Ilie Demian, Todor Susă, Maria Crișan, Pantea Viman, Filimon Papp, Ioan Butuza, câte 1 cor., Iosif Butuză 1.10 cor., Todor Butuză 60 fil., Alexandru Papp 40 fil., Tanasie Butuză 2 cor. **Suma 149.10 cor.**

Din Ciumeni:

Demian Iosif 10 cor., Hodisiu Ioan 3 cor., Demian Tilica, Chifor Todor, Grad Gavriș, Gliga George, Demian Gavriș, câte 2 cor., Demian Sandru, Demian Ioan, Hodisiu Stefan, Balan Todor, Neghina Grigore, Neghina Carolină, Hodisiu Ioan, cant., Hodisiu Marie, Demian Grigore, Demian Nicolae, Demian Tomă, Chifor Ustină, Demian George, Chifor Anică, Demian Veronică, Gliga Todor, Demian Marie, Julie Anică, Păcurar Nicolae, câte 1 cor., Chifor Iosif 20 fil., Popp Trifon 40 fil., Demian Aniscă 80 fil., Neghina Simion 40 fil., Demian Ioan 40 fil., Demian Todor 50 fil., Terec Ioan 30 fil., Silean Mihai 30 fil., Demian Nicolae 60 fil., Demian Ileană 60 fil., Neghina Danil 20 fil., Gliga Nicolae 60 fil., Pop Marie 1 cor., Neghina Marie 40 fil., Rosca Iacob 30 fil., Neghina Sandru 40 fil., Ungur Todor 40 fil., Gliga Stefan 40 fil., Demian Rozalia 20 fil., Demian Vasiliță 60 fil. **Suma: 51 cor.** Din Buzașu și Ciumeni laolaltă: 200 cor. 10 fil.

2. **Sublocotenentul Gregor Păltineanu k. u. k. Fes. Inf. Baon 6 Feldpost 338** 20 cor.

3. **Colecta sergentului major Nicolau Coldea de la soldații români aflați la magazinul de aprovizionare din Alba-Iulia:**

Nicolae Coldea (Culciu) 20 cor. — Câte 2 cor.: Ioan Moise (Bundorf), Ioan Sasu (Alba-Iulia), Teodor Cordea (Ponorul-mare), Nicolae Cârja (Neagra), Ioan Vida (Baia-Birzu) și George Vlad (Inuri). — Câte 1 cor.: Constantin Cota (Micus), Ilie Vălăsean (Sâncel) și Ioan Filip (Ponorel). **Suma: 35 cor.**

4. **Colecta sergentului major N. Selegian Feldpost 60 de la soldații români ai companiei 12, regimentul Nr. 29 (în câmpul de luptă):**

N. Selegian (Glogani) 7 cor., Șt. Davidovici (Petre) 5 cor., T. Toderas (Satul-nou) 4 cor., Șt. Marcu (Satul-nou) 2 cor., R. Boleantu (Satul-nou) 2 cor., I. Craiovan (Satul-nou) 2 cor., P. Boldovina (Dolova) 2 cor., I. Nikity (Perlesz) 2 cor., I. Breuer (Berlin) 2 cor., Șt. Nagy (Úrményháza) 2 cor., I. Prassler (Becicherecul-mare) 1 cor., L. Moșna (Matavelo) 1 cor., M. Gruity (Becicherecul-mare) 1 cor., I. Sorgean (St. Mihai) 1 cor., Gr. Ianu (St. János) 1 cor., Gh. Iliescu (Ovcea) 2 cor., F. Gian (Alibunar) 4 cor., S. Ochian (Satul-nou) 1 cor., I. Todor (Petre) 1 cor., Alex. Pod (Petre) 1 cor., T. Cuș (St. Ianăș) 1 cor., S. Murișan (Satul-nou) 1 cor., N. Tabac (Petre) 1 cor., P. Zasics (Aracs) 1 cor., Zs. Vaszics (Aracs) 2 cor. **Suma 50 cor.**

5. **Colecta dlui Dr. Nemeș de la soldații din spitalul de campanie 8/12 în Mannsburg lângă Laibach.**

Dr. Nemeș 20 cor., sublocotenentul Virgiliu Opris 10 cor., Ioan Ilie (Râsnov) 5 cor., George Neamțu (Armeni) 5 cor., Ioan Todoruț (Zápráz) 5 cor., Nicolae Bularca (Magyar-Bodza) 5 cor.,

George Mircea (Cața) 5 cor., Adam Sinea (Sasciur) 5 cor., Paven Vasilie Luri (Fehérvölgy) 5 cor., Ioan Murgu (Urișani) 2 cor., Mihaila Șesan Sighisoara 2 cor., Anton Muth (Csatád) 2 cor., Nicolae Botogel (Ciora) 1 cor., Filon Crăciun (Marosszentjakab) 1 cor., Ioan Măierșan (Cojoana) 1 cor., Ioan Dobritan (Magyargyerőmonostor) 1 cor., Aron Meza (Vortă) 1 cor., Petru Glig (Sălașul de sus) 1 cor., Nicolae Maniu (Băcăinți) 1 cor., Ioan Lingurariu (Deda) 1 cor., Ioan Opris (Paptelek) 1 cor., Ioan Sonea (Somfalău) 1 cor., Ștefan Cristea (Bârșia) 1 cor., Alexiu Contu lui Ștefan (Somesodorheiu) 1 cor., Teodor Murășan (Hereclău) 1 cor., Simion Lung (Lupoia) 1 cor., Ioan Herteg (Sintea) 1 cor., Vasilie Silca (Porumbacul de sus) 1 cor., Oprut Roman (Boutarul de jos) 60 fil., Nicolae Iuga (Lăpușnic) 40 fil.

Suma 88 cor.

Rezumare:

Colecta Nr. 1	cor.	200.10
Gr. Păltineanu	cor.	20.—
Colecta Nr. 3	cor.	35.—
Colecta Nr. 4	cor.	50.—
Colecta Nr. 5	cor.	88.—
Suma	cor.	393.10
Transport din Nr. 37	cor.	15,356.09
In total	cor.	15,749.19

Publicăm aci scrisoarea dlui Dr. Nemeș, cu care ni-a trimis colecta din urmă:

Stim. Dle Redactor!

Cu posta de azi am trimis pe adresa Dvoastră pentru orfelinatul românesc din Sibiu 88 cor., care sumă s'a colectat dela soldații sanitari dela Feldspitalul 8/12. Alăturat vă trimit lista de colectare la care afară de subscrișii au mai contribuit d. Virgiliu Opris sublocotenent pentru contabilitate cu 10 cor., și subsemnatul cu 20 cor., Total 88 cor.

Sunt convins că sunt încă mulți Români cari ar contribui bucuroși pentru orfelinatul românesc dar nu au cunoștința despre înființarea acestui institut de binefacere, fiindcă nu au ocaziune ca să cetească ziar românesc. Ca medic la spital am avut ocaziunea să văd, cât de părăsit se simte soldatul român, văzând că soldații de alte națiuni capătă în spital câte o carte de rugăciuni, carte de cetit, ziare etc. în limba lor maternă, pentru toți este îngrijit ca să nu se plictisească, numai la Români nu s'a cugetat nimeni. Azi când toate popoarele se nizuiesc să își desvolte simțământul național, numai la noi nu vedem nici o mișcare sau și dacă este, nu e bine aranjată. Am putea să luăm exemplul dela alte națiuni, să trimitem ziarele noastre la toate regimentele, la toate spitalele, unde se află Români. De ziare și cărți de rugăciuni este lipsă. Întâi de toate de ziare fiindcă soldații când au timp liber de abia așteaptă ca să cetească noutăți afară de aceea se deprind cu cetitul ziarelor și dacă se vor reîntoarce acasă și acasă vor simți necesitatea lor. Încă un folos cultural: în mai multe cazuri am observat că soldații analfabeți îndemnați de dorul de a ști ce e noutăți se întâmplă, au învățat a ceti.

Avem fonduri culturale din cari în timp de pace se dau ajutoare pentru prelegeri populare și stipendii cari în cea mai mare parte se adaog la fond și nu se întrebuintează chiar acumă când ar fi mai mare lipsă, când am avea ocaziunea cea mai bună pentru răspândirea culturii și întărirea simțământelor naționale. Avem o mulțime de bănci cari toate ar putea să sprijinească ziarele, ca să poată fiecare să trimită câte un exemplar în tot locul unde se află Români.

Dacă vor fi ziarele noastre așa răspândite, ca fiecare Român să le poată ceti, atunci și o colectă pornită din partea lor își va avea rezultatul.

Cu stimă

Mannsburg 15/II. 1916.

Dr. Nemeș.

Rectificare. În numărul 32 din 25 Februarie v. al acestui ziar s'a publicat colecta dlui Sculat Modest din Gmunden. La publicare s'au făcut câteva greșeli de tipar și anume: 1. Dumitru Beleaga a dat 1 cor., nu 80 fil. 2. Ilie Rusu este din Stroiești, nu din Stroiești și a dat 2 cor., nu 30 fil., — și 3. Alexandru Sonia din Horina Bistriței, care a dat 1 cor., a fost omis cu totul.

Rectificăm în acest înțeles. Greșelile nu alterează suma finală.

„Eroism și tenacitate neînfrântă“

Arad, 2 Martie.

În numărul nostru de ieri am amintit de o corespondență de pe câmpul de război a dlui O. Jászai, publicată în ziarul *Világ* din Budapesta. Dăm la vale un fragment din această corespondență:

Corpul nostru de armată ardelen, din toamnă timpurie încă stăpânește pozițiile pentru apărarea cărora se dezvoltă astăzi cele mai eroice lupte de apărare din partea lor împreună cu aliații noștri Germani. Comandamentele sunt așezate în sătulețele din Lituania-rusească, iar însuși frontul traversează păduri, câmpii, dealuri.

Le-a trebuit dovezi de fapte eroice, strălucite până când au reușit să ajungă aici. Un tovarăș al nostru, ne-a redat virtuțile militare cuprinse în evenimentele acestei campanii, întemeiate cu deosebire pe corpul de armată ardelen: La începutul războiului impresurată Stanislau și nu peste mult stăteau în fața armatei a 8-a rusească de sub comanda vestilului general Ivanov. Aceste au fost timpurile când am făcut tristele experiențe ale superiorității numerice a artileriei rusești. Corpul nostru de armată a luat parte la întâia și a doua bătălie de la Lemberg, de unde, în fața inamicului preponderant, și-a garantat retragerea orânduită și întemeiată sub Carpați.

În apărarea Sileziei Prusiană a luptat alături de Germanii, pentru ca în ofensiva rusească-polonă să adaugă o pagină de glorie vitejiei de până aci. Prin bătălia de la Cestochau (Noemvrie 1914) a influențat și succesul celei de la Lodz. După capturarea Petrikovului a continuat lupta îndârjită până în luna Mai. Ocuparea Ivangorodului (începutul lunii August) este în prima linie gloria corpului de armată ardelen. Tenacitatea și vitejia regimentului 64 dezvoltată la Gula și Suhodol, rămâne o amintire de eroism neînfrânt. Râul Bug a fost trecut întâia dată de al doilea regiment și ajuns în mlaștină, și-a păstrat pozițiile luptând cu cele mai grele dificultăți teritoriale. Partea leului îi revine reg. 2 în luptele din Septembrie. După învingerea glorioasă de la Baranovitsch, corpul nostru de armată a înaintat până la pozițiile lui de astăzi.

Războiul european.

Nouă acțiune împotriva Turciei.

București. — Viitorul anunță din Roma: Sub scutul flotei, trupele ententei au debarcat pe insula Mitlene mare cantitate de muniții, având scopul unei mari acțiuni navale împotriva Turciei în partea estică a Mediteranei și în marea Egee. Interesul Angliei și a Franței cere inițierea unei ofensive în orient, pentru ca să dea timp armatelor rusești din Caucaz să se restabilească, iar pe de altă parte să poată oprî ofensiva Turciei la Suez. Un alt scop urmărit de Ententă prin această acțiune este, să divizeze în cât de multe fracțiuni armata turcească, pentru ca să reușească crearea unei legături a trupelor engleze din Mesopotamia cu cele rusești.

Muntegrinii în armata italiană.

București. — Biroul telegrafic italian din Roma: Un ministru muntegrin care petrece la Roma a comunicat guvernului italian următoarele: Trupele muntegrine, transportarea cărora a reușit la Corfu, au dat expresie dorinței ca să lupte în armata italiană și să cerințolească în această armată.

„Nouă Rusie“.

Haga. — *Hollandsche Nieuws Bureau* anunță: Corespondentul lui *Daily Chronicle* din Petrograd a avut o întrevedere cu președintele dumei care i-a declarat că din războiul actual va ieși o nouă Rusie din care va dispărea vechiul conservativism.

Înaintare rusească în Caucaz și Persia.

Petrograd. — Agenția Reuter anunță: Armata rusească în armătura trupelor turcești se apropie de portul din Trapezunt.

Constantinopol. — Comanda militară turcească este pregătită la apropierea asediului Trapezuntului. S'au luat măsurile de apărare a orașului din port. S'a provăzut cu noi trupe și artileria suficientă. În fața orașului s'au construit două linii de apărare, astfel încât respingerea trupelor turcești n'ar însemna încetarea luptelor de apărare.

Petrograd. — Comunicat oficial anunță despre armatele rusești din Persia că în drumul lor spre Mesopotamia, după îndârjite lupte au ocupat drumul de la Bidesurkh și toate pozițiile inamice de la Sakhme. În luptele acestea au luat parte toate resturile concentrate de la Kermansah ale trupelor persiene, turcești și germane aliate împotriva Rușilor. Comunicatul rusec relevă enorma pradă de război capturată de la dușmanul retras spre Kerman sah.

Sinodul protopopesesc din tractul Aradului.

Arad, 2 Martie.

Glasiul încăruntitului păstor al tractului central din dieceza Aradului, a întrunit azi pe reprezentanții clerului și ai poporului din comunele aparținătoare acestui tract în sobor pentru ascultarea raportului despre activitatea anuală a organelor biscericești, școlare și epitropești și chibzuirea nouilor îndrumări de propășire. Ca în toate afacerile, s'a reogândit și aici umbra evenimentelor extraordinare în dispozițiunea sufletească și fețele brăzdate de serioasele îngrijorări a îndrumătorilor poporului a cărui fii sângerează pentru patrie și tron pe extinsele fronturi de luptă.

După serviciul dumnezeesc și chemarea Duhului sfânt întrunindu-se membrii sinodali în frumoasa sală a școlii centrale, se face numai decât stabilirea listei nominale: protopopul-președinte d. *Vasilie Beles*, directorul școlar, notar al sinodului protopopesesc *Iosif Moldovan*; *Traian Vățian*, *Gavril Bodea*, *George Braja*, *Simeon Cornea*, *Constantin Mihulin*, *Iancu Ștelănuț*, *Nicolae Chicin*, *Dr. Ioan Felea*, *Paul Felneac*, *Petru Nemet* și *Nicolau Ionescu* membri din cler; apoi *Dr. Romul Veliclu*, *Emil Papp*, *Dimitrie Birăuț*, *Jivu Păcurar*, *Aurel Dragan*, *Petru Colțău*, *Savu Mihața*, *Savu Huț*, *Solra Chicin*, *Petru Russu*, *Mănuilă Barbateiu*, *Ștefan Roja*, *Petru Stroji*, *Lazar Ionescu*, *Teodor Suciu* și *Ioan Băneș* membri mireni.

După deschiderea ședinței, din cuvântarea convocatoare a președintelui, sinodul cu durree ia act despre trecerea la cele eterne a nemuritorului arhiepiscop și mitropolit *Ioan Mețian*, după care părintele *Iancu Ștelănuț* — foarte nimerit — face amintire despre ultima mare întreprindere a marelui și neuitatului Arhipăstor privitoare la îngrijirea de lili eroilor morți pe câmpul de luptă și deschide numai decât o listă de colectare pentru marelui orfelinat din Sibiu, proiectat spre acel scop, despre a cărui rezultat vom raporta la locul său; iar membrii sinodali cu însuflețire primesc angajamentul de a deschide liste și a colecta spre acest scop în fiecare comună a tractului.

Se cetesc și se iau la cunoștință rapoartele oficiului protopopesesc, din cari se pot vedea urmările teribile ale războiului mondial, atât în ceea ce privește starea numerică a credincioșilor, cât și regresele pe terenul instrucțiunii. În legătură și emanând din tristele experiențe rezultate din aceste rapoarte, sinodul în unanimitate face dispoziții: să se ia măsurile potrivite pentru purtarea unei evidențe exacte cu privire la timpul și locul decederii eroilor, jertfe ale marchii război; să fie publicate în calendare — cea mai răspândită carte în popor — biografiile, dispozițiile testamentare și timpul celebrării parastasei marilor noștri mecenai *Andrei baron de Șaguna*, *Emanuil Gozdu* etc., ca poporul să cunoască faptele lor nemuritoare și să ia parte la parastase în număr mai mare și mai demn; să se întrevină la guvern pe calea ven. noastre sistoarea ca proefimea și învățătorii noștri lără aju-

tor de stat, să fie considerați și împărțășiți de ajutorul de scumpete deopotrivă cu funcționarii statului, după activitatea lor similară ce o dezvoltă pentru bunăstarea și fericirea patriei.

În sfârșit după verificările mandatelor membrilor mireni: *Dimitrie Birăuțiu* din Budapesta; *Dimitrie Raicu* din Arad-Gaiu; *Dimitrie Mesaros* și *George Șiclovan* din Șeitin; *Petru Russu*, *Efrem Hedeșan*, *Mănuilă Barb* și *Ștefan Roja* din Pecica; și *Jivu Pacurariu* din Cenadul-unguresc, a căror protocoale de alegere nu intraseră la timpul său, — și după luarea mai multor dispoziții administrative, protopopul-președinte mulțumind membrilor pentru interesul manifestat, ridică ședința, iar membrii sinodali dorindu-și unui altuia revedere fericită în timpuri mai prielnice, d. protopop-președinte declară terminată ședința sinodului protopopesesc.

Rap.

INFORMAȚIUNI

Arad, 2 Martie 1916.

Literatura în războiu.

Războiul se pare să fi smuls literaturii franceze încă un talent tânăr, pe *Louis Pergaud*. De mai multe luni prietenii săi nu mai au nici o știre despre el și se bănuiește că a căzut pe câmpul de luptă. Era un tânăr mirnat înzestrat. După ce a debutat în poezie, s'a îndreptat spre un gen care avea să pună în plină lumină originalitatea sa. Cele două volume *De Goupil d Margot* și *La revanche du corbeau*, cuprinzând povestiri din viața animalelor, arată un rar dar de pătrundere psihologică și multă fantasmă.

Poezia engleză a pierdut prin moartea lui *St. Philips* pe unul din reprezentanții săi cei mai de seamă. Era directorul revistei *Poetry Review*, unde se concentrează tendințele poeziei noi. Pe lângă poeme au rămas dela el mai multe drame din cari unele au făcut mult zgomot.

Poezia pe care a inspirat-o războiul în Franța și Germania am putut-o cunoaște și noi din reviste și ziare. Ce s'a scris în Anglia ne-a rămas cu totul străin, fiind ignoranții prin periodice cari nu ajungă până la noi. Într-un număr suplimentar al lui *Times* se reproduce ce s'a scris mai de seamă în acest gen de „*Lar Poems*“; vedem versuri semnate de *Rudyard Kipling*, *Thomas Hardy*, *Laurence Lanyon*, *Alfred Noyes*, *Kobert Nichols* și al. Alar cetinduo-ee rămân cu impresia că în Anglia poezia nu s'a înălțat mai mult decât aiurea în exilarea traicului pe care-i străin.

V. N.

Colecta Săliștenilor pentru orfelinatul românesc din Sibiu se va publica numai în numărul nostru de Luni seara săptămâna viitoare, căci până atunci rubrica orfelinatului este angajată cu publicarea altor colecte ale noastre, cari au intrat aici mult mai înainte. Petse tot rugăm din nou onoratul public, să nu se impacienteze și să nu solicite neîntrerupt publicarea colectei curente ori curente, căci absolut toate se vor publica, dar numai în ordine, cum au sosit la administrația ziarului. Suntem fericiti că putem anunța imbulzeala asta de colecte și înțelegem dorința justă a fiecărui contribuente de a-și vedea chitat darul său cât mai curând, dar tot atunci e imposibil să folosim pentru orfelinat mai multe coloane, ca până acum.

Cerealele pentru Ardeal și Bucovina. Se anunță din Iași cu datul de ieri: Cerealele băncilor populare, vindute populației românești din Ardeal și Bucovina vor fi încărcate în vagoane românești în vrac.

Vagoanele românești vor merge numai până la primele stațiuni ale căilor ferate vecine.

Încărcările vor începe de azi.

Sinuciderea majorului Teodor Botez. Ziarele ungurești din Budapesta li se telegrafiază din București, că majorul *Teodor Botez*, comandant al trupelor din Dobrogea nouă s'a sinucis pe câmpul de exercițiu, trăgându-și un glonte. Ziarele guvernamentale române scriu că motivul sinuciderii a fost boala incurabilă de care suferea.

† **Baltasar Munteanu** avocat în Oravița-montană a decedat în 28 Februarie în etate de 73 de ani.

Indoliata familie a dat următorul anunț funebrel:

Cu inima îndurerată aducem la cunoștință rudeniilor, prietenilor și cunoscuților încetarea din viață a bunului și neuitatului nostru tată, bunic și socru **Baltasar Munteanu** avocat, întâmplată după scurte dar grele suferințe luni, la 28 c. n., la orele 10 din noapte în etate de 73 ani. Rămășițele pământești i se vor așeza spre vecinică odihnă la 1 Martie n. la 2 ore d. a. în cripta familiară din cimitirul bisericii ort. rom. din localitate. Oravița-mont., 29 Februarie n. 1916. Doamnă lin! Eugen Munteanu, șef-inginer la marina de războiu, văd. Adelina măr. Bok-sán, Alexa, Ioan, Irma fii și fiice. Georgina născ. Popovici și Felicia născ. Albini nurori. Iris, Achil, Sever și Ghitta Bok-sán; Eugen, Alexandru Munteanu și Genică Munteanu nepoți și nepoate.

Regele Bulgariei bolnav. Din Viena se anunță: Regele Ferdinand reîntors ieri din Coburg la Viena a răcit și din cauza unei bronșite va trebui să stea în pat. Astfel nu va putea accorda nici audiențe.

Călătoria lui Mercier. Din Luzerna se anunță: Cardinalul Mercier însoțit de secretarul său a sosit Sâmbătă seara din Milano la Luzerna de unde în dimineața următoare a plecat spre Belgia. Cardinalul care la Roma a avut întrevedere cu Briand în Luzerna a ocolit întâlnirea cu Bülow, și dacă totuși nu s'au putut evita, Mercier s'a mulțumit doar să-l resalute pe Bülow. Cardinalul nu este mulțumit de drumul său la Roma. Toate năzuințele cardinalului politician au fost înfrânte față de neutralitatea severă a papei.

Agrațiarea unui condamnat la moarte belgian. Din Berlin se telegrafiază: Giornale d'Italia anunță: Freyling șeful de birou în ministerul de externe belgian, condamnat la moarte pentru spionaj, prin intervenția papei a fost agrațiat.

Guvernul grec face colecție de glume militare. Din București se anunță: O telegramă din Atena anunță despre dispoziția ministrului de război grec dată comandelor corpurilor de armată, să colecteze glumele militare privitoare la evenimentele războiului balcanic din 1912-1913. Aceste glume cari sunt un interesant tablou al sufletului poporului grec, se vor eda în mai multe volume.

Desființarea reuniunii învățătorilor cehi din Viena. N. W. Tagbaur anunță că lui *Nar-din Listi* din Praga îi anunță corespondentul său din Viena că guvernul din Austria de jos a desființat reuniunii învățătorilor cehi din Viena.

Noul împrumut de război german. N. Fr. Pr. anunță: În cel mai scurt timp se va publica provocarea subscripțiilor pentru al patrulea împrumut de război german. Terminul subscripțiilor va fi fixat dela 4 până la 22 Martie. Se vor elibera asemnate de patru și jumătate procente și obligații de împrumut de cinci procente. Cursul asemnatelor va fi 95, al obligațiilor 98.50 mărci. Sumele subscrise vor trebui plătite dela 30 Martie 1916 până la 16 Iulie. Obligațiile de împrumut guvernului imperial le va restitui în termenul dela 1923 până la 1932 prin loterii.

Se scufundă pe Elba. *Berliner Tageblatt* anunță că în apropiere de Thorgau pe Elba, din cauza negreii s'a scufundat un vapor a societății austriace de navigație. Vaporul a fost încărcat cu 18.000 măști metrice porumb din România, care aproape în întregime se poate socoti pierdut. Paguba se urcă la 540.000 mărci.

Avertat rusec împotriva lui Björnstjerne. Lui *Berliner Lokalanzeiger* i se telegrafează din Copenhaga: Din Cristiania a sosit știrea că Björn Björnstjerne s'a reîntors bolnav din Stockholm și a fost supus îngrijirii medicale. O versiune afirmă că în turneul său de conferințe prin Suedia, într'unul din orașe au comis atentat împotriva lui. Plecând, dela una din conferințele sale, volind să se urce în automo-

bil, un Rus, pe care l-a revoltat prelegerea filogermană a lui Björn Björnstjerne, a sărit asupra lui cu un pumnal, rănindu-i fruntea și nasul.

La Librăria „Concordia” din Arad se află de vânzare următoarele calendare:

Calendarul Săteanului. Cu ilustrațiuni și mape din războiu (Sibiu), 30 fil.

Calendarul dela Cluj 20 fil.

Calendarul diecezan (Arad) 50 fil.

Cucu. Calendar umoristic 30 fil.

Calendarul poporului (Sibiu) 40 fil.

Banii să se trimită înainte adăugând pentru porto de fiecare calendar 10 fil. Pentru cele trimise în chipul acesta Librăria nu ia asupra sa nici o răspundere. Pentru recomandare să se trimită separat 25 fil. până la greutatea de un chilogram.

Ultima ora.

D. NICU FILIPESCU LA TARUL RUSIEI.

București. — Ziarul „Epoca” primește următoarea telegramă din Petrograd:

— După o petrecere de două zile pe frontul rusec d. Nicu Filipescu s'a întors dela cartierul general. Tarul a dat Vineri o masă în onoarea dlui N. Filipescu.

DACĂ GERMANII N'AR INCEPE OFENSIVA CONTRA SALONICULUI.

Milano. — Se anunță din Salonic: In caz dacă Germanii n'ar începe ofensivă contra Salonicului, generalul Sarrail va fi rechemat la armata dela Verdun.

ENTENTA A VOIT SĂ OCUPE UN NOU PUNCT DE SPRIJIN ÎN GRECIA.

Salonic. — Ententa a voit să ocupe un important punct strategic dela Greci situat lângă Villa Alatin, dar au renunțat la aceasta, în urma unei serioase amenințări cu armele din partea Grecilor.

POSTA REDACȚIEI.

Excelsior. — Am primit nu de mult un apel, pe care l-am și publicat. Apolul din Noemvrie, de care anunțați în scrisoare nu ne aducem aminte să fi sosit la Redacție, altcum l-am fi publicat.

Notița despre distincțiune nu ne-a sosit. Suma trimisă pentru orfelinatul din Sibiu am primit-o.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

D. Petru Benea, Șiria. Ziarul se expediază regulat. Numeriile reclamații s'au trimis.

D. Ioan Savu, paroh, Coeș. Abonamentul dv. este achitat până la 31 Martie 1916.

D. Romulus Rădoiu, Caransebeș. Abonamentul dv. este achitat până la 25 Mai 1916.

D. Sublocotenent Traian Rusu, Feldpost. Abonamentul dv. expiră la 31 Martie 1916.

AVIZ.

Rugăm onorații noștri mușterii, că în cazuri de comenzi să se adreseze direct nouă, trimițând tot la adresa noastră și banii, iar nicidecum la administrația folii. Astfel, ni se va da posibilitatea de a rezolva toate comenzile urgente și punctual.

Cu stimă:

Librăria „Concordia”,
strada Deák Ferencz Nr. 20.

In atențiunea celor ce ne trimit bani.

Persoanele, cari trimit sume de bani prin mandat postal, sunt cu înzistență rugate a scrie pe dosul mandatului (partea liberă a couponului) în ce scop anume se trimite suma. Când aceasta nu este posibil — fie din orice motiv — să ni se arate prin o scrisoare (recomandată) destinația banilor. — Scrisoarea e bine să se trimită înainte de expediarea banilor, așa ca pe când ne sosește suma, să avem deja avizul în chestie.

Adeseori ni se trimit bani fără nici o lămurire, chiar și din ținuturi unde este permis a uza de couponul mandatului postal. In astfel de cazuri, prin cereri de lămuriri, depozitari și contări ni se face lucru degeaba.

Pentru evitarea astorfel de cazuri, cel puțin pentru viitor, ne adresăm cu această ocaziune mai vărtos către abonații noștri de pe câmpul de luptă (Feldpost), dar în același timp și celor de acasă, cari ne trimit bani colectați pentru anumite scopuri de binefacere. Colectele trebuiesc trimise, totdeauna înainte de expediarea banilor, cu câteva zile.

Ținându-se seamă de rugămintele noastre, pe lângă că se vor putea evita multiplele neînțelegeri, cari obvin în atari cazuri — ni se va ușura și munca noastră, fiindcă nu va trebui să cerem lămuriri și să ținem mereu lucrurile în evidență.

Atât colectele, cât și sumele de bani se vor adresa *Adm. ziarului „Românul”* și nu la adresa persoanelor private. Librăriile ne socot anumite taxe pentru astfel de servicii.

Administrația ziarului.

CAFEA

pe luna Martie:

No. 10	Cafea Cuba fină 1 kgr.	780-880 cor.
12*	foarte fină 1 kgr.	820-920
16	specialitate 1 kgr.	880-980
21	Java aurie 1 kgr.	860-960
106	Mixtură Victoria 1 kgr.	880-980
	Tea rusească 1 kgr. 20 coroane.	
	Orez sau alte mărfuri nu am.	

5 kgr. se expediază franco și vămuț prin rambursă postală.

Aflând puțină cafea, neguțătorilor și în România nu pot trimite! — Grăbiți până se mai află afea a-i aviza și pe cunoscuți.

Cu toată stima se roagă de sprijin:
F. A. DEGAN. comerciant în Fiume (Postafiók Nr. 163).

NB. Recomand cu deosebire aromatica Cafea Nr. 12
*Dacă alți numeri lipsesc pot înlocui cu Nr. 12?

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, dacă Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1913 — 1914

Vin alb	— — — —	1'60	1'35
Rizling	— — — —	1'65	1'40
Boșu de Minț	— — — —	1'80	1'50
Carbenet	— — — —	1'70	—

Vinuri noi din anul 1915.

Vin alb	— — — —	1.15
Rizling	— — — —	1'20
Șiller	— — — —	1'30

Vinul se expediază cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru calitatea vinului garantez.

No 2512

Petru Benea

propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m)

CERCETAȚI COFETĂRIA

MATZKY

Prăjituri excelente. Local de primul rang.

Pește de vânzare.

Sărătură proaspătă din România, de crap, ciortocrap, crăpcian și știucă vând cu prețul dela 1.80 Cor. până la 2.80 Cor. kgmul, în butelii de 200—300 și fără buteli dela 20—50 kg.

Se află de vânzare la

IOAN HERȚIA
Sibiu (Nagyszeben)
Rozmaringasse Nr. 1.

(He 2622—2)

ANUNȚ.

Un comis tânăr, posedă limba română și maghiară

caută loc

la o prăvălie de manufactură sau spețerie.
Adresa la administrația ziarului. (Mo 2616—3)

Se caută

o domnișoară română,

tânără, din casă bună, care vorbește perfect limba maghiară, la doi băieți de 7 și 8 ani. Ofertele să se adreseze la administrația ziarului.

(Co 2614—5)

Pește sărat

calitate superioară, crap, se vinde en gros și detail **Ko. Cor. 3.**

Doritorii a se adresa la Dl

OPREA CIACONEA

Nagyszeben,

Str. Rosenanger Nr. 7.

(Si 2613—3)

**Imprumuturi
de amortizare pe proprietăți:**

pe 50 ani	586	} curs 92
" 30 "	677	
" 35 "	641	} curs 95
pe 50 ani	630	
" 35 "	680	

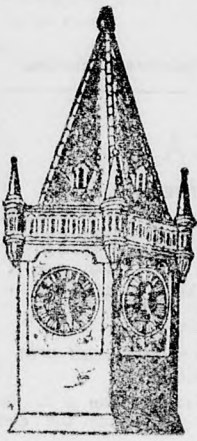
— : Mijlocește : —

Szücs F. Vilmos

reprezentantul soc. „Nagyszebeni földhitelintézet“

Arad, Karolina utca 8 sz.

Va 2587—10

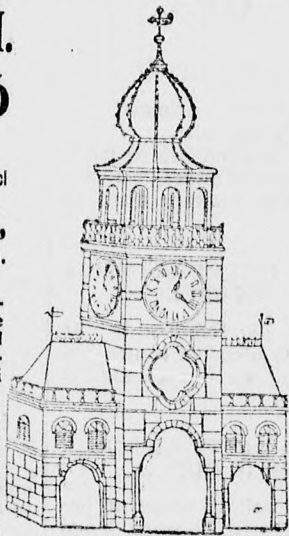
CEASURI PENTRU BISERICI.**SZÁNTHÓ
GYULA**

fabrică de ceasuri pentru biserici

NAGYVÁRAD,
Damjanich-utca 30 szám.

Oferă ceasuri pentru biserici cari se trag odată pe săptămână, odată la 8 zile și odată la zi, durabile și precise. Prețuri ieftine. Fabrică cu putere electrică. Garanție pe mai mulți ani. Prețurile la dorință se trimit gratis. Plăci (tablă) pentru ceasuri cari luminează noaptea, executate admirabil. — Prețuri ieftine. (Sa 88)

L'orientul diecezelor gr. or. și gr. cath.

**ATELIER DE CURELĂRIE, ȘELĂRIE și COFERARIE
ORENDT G. & FEIRI W.**

ODINIOARA SOCIETATEA CURELĂRII
Strada Cisnădiei 45. SIBIU, Heltauer-gasse 45.

Magazin bogat în articole pentru curățat, călărit vânat, sport și voiaj, poclăzit și procovățuri, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie pe lângă prețurile cele mai moderate. CURELE DE MASINI, CURELE DE CUSUT ȘI LEGAT SKY (vârzobi), permanent în depozit. Toate articolele din branșele numite și reparatura lor se execută prompt și ieftin. Liste de prețuri la cerere se trimit franco. (O—9)

Comandele prin poștă se efectuează prompt și conștientios.

AVIZ!

Aduc la cunoștința onoratului public, că marele

depozit de scânduri,

— lemn cioplit și tăiat în firez pentru edificat, figlă, Eternit, țement, Kollarit, petri de moară de Königsberg și altele a soacrului meu dl Constantin Baicu director școlar în Orăștie — a cărui conducător am fost, cu datul de 15 Decembrie 1915 st. n. cu toate pretenziunile (datorașii) firmei a trecut în proprietatea mea, și de atunci începând îl conduc sub propria mea firmă.

Deci și pe aceasta cale avizez onor. cumpărători ai acestui depozit și îndeosebi pe cei din Orăștie și jur, cercul Geoagiului, Pski, Devei, Zlatna, Vinț și Szászsebes cari nu și-au achitat încă pe deplin datoriile ce le au la acest magazin pentru materialul cumpărat, ca dela datul de mai sus începând să le plătească la firma subsemnată.

Rugând și pe mai departe prețiosul și binevoitorul sprijin al acestui mare public cumpărător, care și până acum cu atâta căldură și conștientiozitate a sprijinit această prima întreprindere românească de aceasta branșă de comerț, semnez

cu toată stima

TEODOR VULPE

proprietarul depozitului.

ORĂȘTIE—SZÁSZVÁROS.

(Vu 2693—3)

AU SOSIT DEJA

NOUTĂȚILE DE GHETE DE**PRIMĂVARĂ,**

PRECUM ȘI SANDALELE
„UZSOK“ DE RĂȘBOIU,
CU TALPĂ MOALE DE
LEMN. Ci 2606—30

**BURSĂ DE GHETE
(CIPÖTÖZSDE)**

ARAD, BULEVARDUL ANDRÁSSY NR. 22.

TELEFON NRUL 10—44